

En Sulat ni Apostol Pablo ten TAGA-ROMA HIDI

Paliwanag Tungkul ten Libro

En essa a layunin nen *Sulat ni Pablo ten Taga-Roma hidi* ay tánni makahanda en Cristiano hidi ti Roma para ten págbisita a planu a gamitán ni Pablo haud.

Gustu na a magserbi ti sabadit a panahun ten Cristiano hidi ti Roma. Káttapos, ten pamamag-itan nen tulung di ay angay siya ti Espanya. Impaliwanag ni Pablo ten sulat na en pákkaintendi ten pánnampalataya sakay en kaugnayan ni iyád ten biyag nen Cristiano hidi. Ked ti libruwid a iyád en pinakatema nen mensahi na.

Káttapos na a batiyán en kákkapatkaka hidi sakay kinagi na a idáddasal na hidi, ay impaliwanag ni Pablo a en págpatawad nen Diyos ten tolay hidi ay, “ten pamamag-itan nen pánnampalataya sapul ten sapul a hanggan ten katapusan” (1:17). Impaliwanag na a en atanan nen tolay, magin Judio oni Hentil ay kailangan a mapatawad nen Diyos, gapu en atanan a tolay ay sakup nen kapangyariyan nen kasalanan. Sakay mangyari la en págpatawad ni en tolay ay sumampalataya kánni Cristo-Jesus.

Káttapos ay insaysay ni Pablo en bigu a kaugnayan nen tolay ten Diyos a bunga nen pákpagkaessa kánni Cristo Jesus. En mánnampalataya hidi ay nesoli dán ten Diyos, sakay ten kapangyariyan nen Ispiritu ay nakalaya dán hidi ten kapangyariyan nen kasalanan sakay kamatayan. Ten kapitulu 5 hanggan 8 ay insaysay bi ni Pablo en layunin nen Kautusan sakay en kapangyariyan nen Banal a Ispiritu ten biyag nen mánnampalataya. Impaliwanag na ni konya a en Judio hidi sakay en Hentil hidi ay sakup nen layunin nen Diyos para ten atanan a tolay.

Ten katapusan ni sulatid a iyád, kinagi na a en pángtakwil nen Judio hidi kánni Jesus ay kaguman ten layunin nen Diyos, tánni en págligtas nen Diyos ay makaabut ten atanan a tolay hanggan ten bakán hidi a Judio. Peru maniwala ti Pablo a awan la malay en pángtakwil nen Judio hidi kánni Jesus.

Ten katapusan a bahagi ni sulatid a iyád ay insaysay na en dapat a magin biyag nen Cristiano, lalu dán en tungkul ten págmahalan. Impaliwanag bi ni Pablo háddi en tungkul ten págserbi ten Diyos, en tungkulin nen Cristiano hidi ten gubiyernu di sakay ten balang essa. Insaysay na bi en katanungan hidi tungkul ten pagkain hidi sakay tungkul ten Aldew nen Káimang, a pirmi a pagkamaliyan nen sangan a kákkapatkaka ti Roma. Nagtapos i sulatid ten pangsadili a págbati sakay págpuri ten Diyos.

Lasán nen libru

Sapul sakay paksa 1:1-17

Kailangan nen tolay en kaligtasan 1:18–3:20

En paraan nen págligtas nen Diyos 3:21–4:25

En bigu a biyag a nakaugnay kánni Cristo 5:1–8:39

En Israel ten planu nen Diyos 9:1–11:36

En ugali ni Cristiano 12:1–15:13

Katapusan sakay pangsadili a págbati 15:14–16:27

1 ¹Iyád a sulat ay gubwat kánni Pablo a tagapagserbi ni Jesu-Cristo, a dinulaw na tánni magin apostol sakay pinili na tánni mangaral ten Maganda a Baretá nen Diyos.

²Iyád a Maganda a Baretá a impangaku na tenhud pa ten pamamag-itan nen propeta hidi, sakay nakasulat ten Banal a Kasulatan, ³ay tungkul ten Anak na, en Panginooon tam a ti Jesu-Cristo. Ten dikona a nagin tolay ay neenak siya a gubwat ten lahi ni hari a David. ⁴Sakay tungkul ten Ispiritu nen kabanalan, ay impahayag siya a bilang Anak nen Diyos ten pamamag-itan nen essa a dikál a kapangyariyan, en kákkabiyag na a ruway. ⁵Ten pamamag-itan na ay tinanggap mi ten Diyos en kaluub a magin apostol alang-alang kánni Cristo, tánni en atanan a bansa ay magkahud ti pánnampalataya sakay sumunud dikona. ⁶Kaguman kam bi ten dinulaw hidi a magin tagasunud ni Jesu-Cristo.

Gustu ni Pablo a Bumisita ti Roma

⁷Iddi a sulat ay para dikomoy a atanan a minahal nen Diyos a ked haán ti Roma, a dinulaw na tánni magin banal: magkahud kam nakuwan ti pagpapala sakay kapayapaan a gubwat ten Diyos a Ama sakay ten Panginooon a ti Jesu-Cristo.

⁸Purumeru ten atanan ay magpasalamaták ten Diyos ku ten pamamag-itan ni Jesu-Cristo gapu dikomoy a atanan, gapu mabábbaretá ti buu a mundu en pánnampalataya moy. ⁹En Diyos a pagserbiyan ku ti buu a pusu en makapagpatunay ten pamamag-itan nen pángngaral ku ten Maganda a Baretá tungkul ten Anak na a pirmi takam a idáddasal. ¹⁰Sakay idáddasal ku bi a ipagkaluub nen Diyos a makabisitaák dikomoy. ¹¹Gugustu ku dán a ketan takam tánni mabahagiyan takam ten kaluub hidi a ispirituwal tánni tumatag kam. ¹²En gustu ku a kagiyán ay tánni magtulungan kitam tánni bumegsák en balang essa dikotam ten pamamag-itan nen pánnampalataya ten Diyos.

¹³Kákkapatkaka ku hidi, gustu ku a matukuyan moy ni sangan dán a beses a binalak ku a umangay haán, peru pirmi la a tehud a hadlang.

Gustu ku bi a makaakit haán ti magin mánnampalataya kánni Cristo, kona ten ginamet ku ten Hentil hidi. ¹⁴Gapu tehudák a sagutin a mangaral ten atanan a tolay: ten tehud hidi a nagadalan sakay awan, ten mágkallalaki sakay ten mangmang hidi. ¹⁵Iyán en dahilan ni bakin a gugustu ku a ipangaral haán dikomoy a taga-Roma en Maganda a Baretá.

En Kapangyariyan nen Maganda a Baretá

¹⁶Awan ku ikasaniki en Maganda a Baretá, gapu iyád en kapangyariyan nen Diyos tánni maligtas en atanan a sumampalataya, purumeru ten Judio hidi sakay kona bi ten Griego hidi. ¹⁷Gapu ipeta nen Maganda a Baretá ni konya a gamitán nen Diyos a magin matuwid en essa a tolay, iyud ay ten pamamag-itan nen pánnampalataya sapul ten sapul hanggan ten katapusan. Kona ten kinagi nen Kasulatan, “En tolay a imbilang nen Diyos a matuwid gapu ten pánnampalataya na ay mabiyag.”

En Kasalanan nen Tolay

¹⁸Nehayag en iyamut nen Diyos a gubwat dilanget kontra ten atanan a páglapastangan sakay kadukássan nen tolay hidi, gapu ten kadukássan di ay hinadlangan di en katutuhanan. ¹⁹Gapu en maari a matukuyan tungkul ten Diyos ay maliwanag, gapu mismu a en Diyos en nángpahayag dikodi. ²⁰Sapul pa ten dikona a lalangán nen Diyos i munduwiday, en katangian na a awan ketan, en awan ti hanggan a kapangyariyan na sakay en pagka-Diyos na ay maliwanag a ketan ten bagay hidi a ginamet na. Kaya awan dán hidi ti medahilan. ²¹Maski ni tukoy di dán en Diyos ay awan di siya pinarangalan bilang Diyos oni maski pinasalamatan dálla. Nan, nagrarámmat hidi ti bagay a awan ti seserbi kaya nadiklámman en mangmang di a kaisipan. ²²Magmala-malalakiyan hidi peru lumitaw labi a mangmang hidi. ²³Inadággan di en kaluwalhatian nen Diyos a awan ti kamatayan, sakay sinamba di en ribultu nen kona ten tolay a tehud a kamatayan, enibun hidi, en hayup hidi a tehud a áppat a básset, sakay en hayup hidi a magarakas.

²⁴Kaya pinabayan hidi nen Diyos ten madingát a kagustuwan nen pusu di, hanggan a awan di dán mapugád en pággamet ti kahalayan ten balang essa. ²⁵Inadággan di en katutuhanan tungkul ten Diyos sakay pinalitan di ti kakabuliyán. Sinamba di sakay nagserbiyan di en linalang embes a en nanglalang, a siya en dapat a puriyán a awan ti katapusan! Amen.

²⁶Gapu haud ay pinabayan hidi nen Diyos ten mahalay a hilig nen bággi di. Umád dán a mákpagaladug en bábbi hidi ten lállaki hidi nan ten kaparehu di dálla a bábbi. ²⁷Kona bi hud en ginamet nen lállaki hidi; umád hidi a mákpagaladug ten bábbi hidi nan ten kaparehu di bi a lállaki. Iyád a gamet di ay kasuklam-suklam a bagay kaya talaga a maparusaan hidi ti karapatdapat gapu ten gamet di a madukás.

²⁸Gapu sala di a tenggiyán en Diyos ay pinabayan hidi nen Diyos ten mágkadukás di a isip sakay ten gággamitán di hidi a kasuklam-suklam. ²⁹Nagin alipin hidi nen atanan a kalasi ni madukás, kalokuwan, kasakiman, sakay madukás a isip. Naputat hidi ti inggit, pámmunu, págtalutalu, págdaya, págmetmet, ³⁰págsesti, maiyamut hidi ten Diyos, awan hidi ti galang sakay hambug, pirmi hidi a magbuu ti kadukásson, magaryok ti magamet a kadukásson sakay awan hidi sumássonud ten dáddikál di, ³¹mangmang hidi, traidor hidi, awan hidi ti pusu sakay awan hidi ti kagbi. ³²Tukoy di en utus nen Diyos a dapat a matay en maggamet ti kona hidi haád. Peru tulos-tulos padi hidi a mággagamitán ti kona haád sakay masaya hidi ni ketan di en agum a maggamet bi ti kona haud.

Matuwid en Pághatul nen Diyos

2 ¹Kaya ngani awan ka dán ti medahilan, siko a maghatul ten agum. Gapu en pághatul mu ten agum ay hatulan mu bi en sadili mu gapu siko a maghatul ay mággamet labi ti kona haud. ²Tukoy tam a makatarungan en hatul nen Diyos ni maghatul ten tolay hidi a mággagamitán ten kona hidi haud a bagay. ³Akala mu bemanid ay makaiwas ka ten parusa nen Diyos ni hatulan mu en mággagamitán ti mali a gággamitán mu labi? ⁴Oni gustu mu pa a hamakán en Diyos gapu ten kabaitan na, mapagpugád sakay mapagpasensiya!

Awan mu beman tukoy a tunay ti bait en Diyos kaya átdenan na ka ti pagkakataun a magsisi sakay umadág ten kasalanan mu? ⁵Peru gapu ti káttug ni ulu muwen sakay ten awan mu págsisi, ay padággiiyán mu la en parusa nen Diyos dikomu ti aldewid a iyud, ni ipeta dán nen Diyos en iyamut na sakay makatarungan a pághatul na. ⁶Gapu siya en mangganti ten balang essa ayun ten ginamet di. ⁷Átdenan na ti biyag a awan ti katapusan en magtulos-tulos hidi a maggamet ti maganda, en masor hidi ti karangalan, kadakilaan sakay biyag a awan ti katapusan. ⁸Peru ipadanas nen Diyos en matindi na a iyamut ten tolay hidi a makasadili sakay umád a sumunud ten katutuhanan nan ten kadukásson. ⁹Matindi a kahirapan en danasán nen atanan a maggamet ti madukás, purumeru ten Judio hidi kona bi ten Griego hidi. ¹⁰Peru átdenan nen Diyos ti karangalan, papuri sakay kapayapaan en atanan a maggamet ti maganda, purumeru ten Judio hidi kona bi ten Griego hidi. ¹¹Gapu pantay la en pangileng nen Diyos ten atanan a tolay.

¹²En tolay hidi a nagkasala a awan sakup nen Kautusan ni Moises ay maparusaan, peru awan ayun ten Kautusan. Sakay en atanan a magkasala a sakup nen Kautusan ay mahatulan a ayun ten Kautusan. ¹³Gapu bakán a en mágsanig hidi ten Kautusan en matuwid ten pangileng nen Diyos, nan en sumássonud hidi.

¹⁴Ni en Hentil hidi a awan sakup nen Kautusan ay maggamet hidi ti ayun ten Kautusan, ay ten pangisip di ay kautusan dán iyád. ¹⁵En mágkaganda di a gamet a mángpeta ten inyutus nen Kautusan ay ked ten pusu di. En konsensiya di en mangpatunay, gapu ni agum ay usigán hidi nen konsensiya di sakay ni agum ay isurug na bi hidi. ¹⁶Ayun ten Maganda a Baretá a ipáppangaral ku ay mangyari iyád ten Aldew a en sekretu nen tolay hidi ay hatulan nen Diyos ten pamamag-itan ni Cristo Jesus.

En Judio hidi sakay en Kautusan

¹⁷Peru ni kákkagiyán mu a Judio ka sakay maniwala ka ten Kautusan, ay ipágmadikál mu a tehud ka a relasyon ten Diyos. ¹⁸Kagi mu a tukoy mu en kaluuban na, tukoy mu en mágkaganda hidi a bagay, gapu intoldu dikomu nen Kautusan. ¹⁹I palagay muwid ay tagagiyya ka nen burák, demlag ten madiklámman hidi ti isip, ²⁰tagapagtoldu ten mangmang hidi, sakay tagapagtoldu ten anak palla hidi. Gapu netan mu en buu a karunungan sakay katutuhanan ten Kautusan. ²¹Kaya a táttolduwan mu en agum, peru bakin a awan mu dálla matolduwan i sadili muwen? Mangaral ka a dyan magtakaw, peru siko a mismu ay mágtakaw. ²²Kákkagiyán mu a dyan mangalunya, peru mángngalunya ka. Maiyamut ka ten diyos-diyosan hidi, peru sumáddáp ka ten templo di, tánni magtakaw la. ²³Ipágmadikál mu a ked dikomu en Kautusan, peru awan mu labi igagalang en Diyos ten pamamag-itan nen páglabag mu ten Kautusan! ²⁴Gapu nakasulat a, “Gapu dikomoy a Judio hidi, en ngaran nen Diyos ay awan igagalang nen Hentil hidi.”

²⁵En pagkaturi mu ay mahalaga la ni summássonud ka ten Kautusan; peru ni lumabag ka ten Kautusan ay kumán ka labi a awan tinuri. ²⁶Ni sunudán bi nen awan naturi en Kautusan ay awan beman kumán dán bi siya a tinuri? ²⁷Kaya, siko a Judio a sakup nen Kautusan a awan sumássonud, ay hatulan nen awan hidi naturi a tumáttupad ti Kautusanid a iyán. ²⁸Gapu en essa a tolay ay awan magin Judio gapu ten pangluwas na idsura oni gapu siya ay naturi. ²⁹En tatarudan a Judio ay en tolay hidi a nabagu en pusu di sakay kaluuban di ten pamamag-itan nen Ispiritu nen Diyos, sakay bakán a ayun ten Kautusan a nakasulat. En Diyos i mangparangalid ti tolayid a iyán bakán a en tolay.

3 ¹Nadid, konya a mas higit en Judio ten Hentil? Ánya en kahalagaan ni naturi hidi? ²Makpal! Purumeru ten atanan, en Judio hidi en pinagkatiwalaan ten impahayag hidi nen Diyos. ³Ánya nadid ni awan nagin tapat en sangan dikodi? Gustu na bemanid a kagiyán ay awan dán bi tapat en Diyos ten pangaku na hidi? ⁴Awan! Gapu matapat en Diyos maski ni mágkabuli en atanan a tolay. Ayun ten nakasulat a,

“Tánni tenggiyán ka a matuwid ten pággupos mu,

sakay manalu ka ni hatulan ka dán.”

⁵Peru ni en madukás a gamet tam en mángpeta ten katarungan nen Diyos, makagi tam beman a awan makaturangan en Diyos gapu pápparusaan na kitam? (Kona haán en katuwiran nen tolay.) ⁶Bakán a kona haud! Ni en Diyos ay awan makaturangan, konya na a hatulan i munduwiday?

⁷Ni ten pamamag-itan nen págbuli-buli ku ay lalu a ketan en kaluwalhatian nen Diyos, gapu a lalu a ketan a siya ay matapat, bakin parusaanák na pa bilang essa a makasalanan? ⁸Bakin a awan tam kagiyán a, “Maggamet kitam ti madukás ni maganda en resulta ni iyád?” Kona kan haán i itáttoldu miyid, kagi nen mangsásida hidi dikoku. Parusaan hidi iyán nen Diyos, kona haud i dapatid.

Awan ti Matuwid

⁹Ánya nadid? Sikitam beman a Judio hidi ay mas higit nan ten Hentil hidi? Awan! Gapu napatunayan mi a ked ten kapangyariyan nen kasalanan en atanan a tolay, magin Judio ay ti Hentil. ¹⁰Ayun ten nakasulat a,

“Awan ti matuwid, awan maski ni essa. ¹¹Awan ti makaintendi, awan ti magaryok ten Diyos. ¹²En atanan ay ummadág ten Diyos sakay ginamet di a nagpakadukás.
awan ti maggamet ti maganda, awan maski ni essa.” ¹³“En ngusu di ay kumán a en lábbáng a mabuyok,
en pággupos di ay purus a págdaya.
En bibig di ay makamandag a kona ten biklat.” ¹⁴“Purus a págmuda sakay mágkadukás a upos en lumuwas ten bibig di.”

¹⁵Ginan hidi a angay mamunu.

¹⁶Kumán a nagdamanan ni salot en madamanan di,

¹⁷awan di tukoy ni konya en mabiyag ti kapayapaan.”

¹⁸“Awan di tukoy a manteng ten Diyos.”

¹⁹Nadid ay tukoy tam a ányaman en kinagi nen Kautusan, iyud ay para ten atanan a sakup na, tánni awan ti medahilan en balang essa, sakay managut en buu a mundu ten pághatul nen Diyos. ²⁰Gapu en págtanggap nen Diyos ten tolay ay bakán a ten pamamag-itan nen págsunud ten Kautusan, gapu en gamet nen Kautusan ay ipakapospos ten tolay a siya ay nagkasala.

²¹Peru nadid ay impahayag nen Diyos ni konya kitam a magin katanggap-tanggap dikona. Iyád ay bakán a gapu ten kásunud ten Kautusan; mismu a en Kautusan sakay en Propeta hidi ay nagpatunay tungkul háddi. ²²Imbilang nen Diyos a awan ti kasalanan en atanan a sumampalataya kánni Jesu-Cristo ten pamamag-itan nen pánniwala di

dikona. ²³Gapu en atanan a tolay ay nagkasala, sakay awan ti deyaman a makaadeni ten kaluwalhatian nen Diyos. ²⁴Konapamanhud, gapu ten habag na ay imbilang na hidi a awan ti kasalanan ten pamamag-itan ni Cristo Jesus, a nangpalaya dikodi. ²⁵Siya en inyalay nen Diyos tánni ten kákkebuhus nen digi na ay mapatawad en kasalanan nen tolay ten pamamag-itan nen pánnampalataya dikona. Ginamet iyád nen Diyos tánni patunayan na a siya ay matuwid, gapu tenhud palla ay nagpugád dán siya sakay nagpasensiyaan na en kasalanan hidi a nagamet nen tolay. ²⁶Peru nadid pinatunayan nen Diyos a siya ay matuwid sakay siya en mángbilang a awan ti kasalanan ten sumampalataya kánni Jesus. ²⁷Kaya ánya nadid i mepagmadikál tamid? Awan! Sakay bakin magmadikál kitam? Gapu beman ten págsunud tam ten Kautasan? Awan! Nan gapu ten pánnampalataya kánni Cristo. ²⁸Ni konahud, ay maliwanag a ten pamamag-itan la nen pánnampalataya a mebilang a awan ti kasalanan en tolay, bakán a ten pamamag-itan nen págtupad ten Kautusan. ²⁹En Diyos beman ay Diyos la nen Judio hidi? Awan beman a Diyos labi siya nen Hentil hidi? Tarud, siya ay Diyos bi nen Hentil hidi, ³⁰gapu eessa la en Diyos. Judio man oni Hentil ay parehu na a tanggapán gapu ten pánnampalataya di kánni Cristo. ³¹Gapu beman haád ay bali awanán mi dán en Kautusan? Awan! I tatarudanid ay mas lalu mi pa ngani a pahalagaan.

En Halimbawa ni Abraham

4 ¹Nadid, tungkul bi kánni Abraham a ninunu tam, ánya i makagi tamid? Ánya en karanasan na tungkul ti hidi iyád a bagay? ²Ni siya ay imbilang a awan ti kasalanan gapu ten mágkaganda na hidi a gamet ay tehud nakuwan siya a ipagmadikál. Peru awan siya ti mepagmadikál ten atubengán nen Diyos, ³gapu kinagi nen Kasulatan a, “Nanampalataya ten Diyos ti Abraham. Gapu haud, ay imbilang siya nen Diyos a matuwid.” ⁴En matanggap nen tolay hidi a magtarabahu ay bakán a rigalu nan suweldu. ⁵Peru ten awan hidi magtiwala ten sadili di a gamet nan manampalataya ten Diyos a mágpatawad ten makasalanan hidi ay ibilang hidi nen Diyos a matuwid gapu ten pánnampalataya na. ⁶Kaya kinagi ni David a pinagpala en tolay a nebilang a matuwid bakán a gapu ten gamet na hidi. ⁷Kinagi na a, “Pinagpala en tolay a pinatawad dán en kasalanan na hidi, sakay pinatawad bi en págsuway na hidi. ⁸Pinagpala en tolay a awan dán singirán nen Panginoon ten kasalanan na hidi.”

⁹Iyád beman hidi a pagpapala ay para la ten naturi hidi? Awan! Iyád ay para bi ten awan hidi naturi. Kákkgiyán tam a ayun ten Kasulatan, ay imbilang nen Diyos a matuwid ti Abraham gapu ten pánnampalataya

na. ¹⁰Nengkan iyád a nangyari? Bagu beman siya a naturi oni káttapos? Nangyari iyád bagu siya a naturi, bakán a káttapos.

¹¹Tinuri ti Abraham bilang tanda a imbilang siya nen Diyos a matuwid gapu ten pánnampalataya na ten dikona a awan palla siya naturi. Kaya siya ay naging ama nen atanan a mánnampalataya ten Diyos tánni kona haud ay mebilang hidi a matuwid maski ni awan hidi naturi. ¹²Sakay siya ay ama bi nen naturi hidi, bakán la a gapu naturi hidi nan gapu a hidi ay summampalataya bi a kona ten ninunu tam a ti Abraham bagu siya naturi.

Matanggap en Pangaku Gapu ten Pánnampalataya

¹³Impangaku nen Diyos kánni Abraham sakay ten magin lahi na, a hidi en mangmana ti munduwiday, bakán a gapu ten kássunud na ten Kautusan nan gapu ten pánnampalataya na ten Diyos kaya siya ay nebilang a matuwid. ¹⁴Ni en sumássunud la hidi ten Kautusan en magin tagapagmana ay bali awan en pánnampalataya sakay pangaku. ¹⁵Ten pamamag-itan nen Kautusan ay maiyamut en Diyos ten lumabag hidi; peru ni awan ti kautusan ay awan bi ti págsuway.

¹⁶Kaya en pangaku ay ayun ten pánnampalataya, tánni magin essa iyád a kaluub ten lahi ni Abraham bakán la a ten summássunud hidi ten Kautusan nan para ten atanan a sumampalataya ten Diyos a kona dikona. Gapu siya en ama tam a atanan, ¹⁷kona ten nakasulat a, “Ginamet taka a ama nen makpal a bansa.” Iyád a pangaku ay mabisa ten atubengán nen Diyos a sinampalatayaan na, en Diyos a mágbiyag ten patay hidi sakay manglalang ten atanan a bagay a awan palla nalalang. ¹⁸Maski ni awan dán ti pag-asa a magkahud ti anak ay nanampalataya padi ti Abraham a magin ama siya nen makpal a bansa, ayun ten kinagi dikona a, “Kona ten kakpal nen biton hidi en magin lahi mu.” ¹⁹Awan nanghina en pánnampalataya na maski ni en idad na ay magdatos dán a taon sakay mahina dán en babággi na. Tukoy na bi a baug ti Sara. ²⁰Awan siya nagalangan ten pangaku nen Diyos, nan lalu pa a tummibay en pánnampalataya na sakay nagpuri siya ten Diyos. ²¹Nanampalataya siya ti hustu a tupadán nen Diyos en pangaku na. ²²Kaya gapu ten pánnampalataya na ay imbilang siya nen Diyos a matuwid. ²³Peru en upos a, “nebilang a awan ti kasalanan,” ay bakán la a para dikona, ²⁴nan para bi dikotam. Mebilang kitam a awan ti kasalanan ni sumampalataya kitam ten Diyos a nangbiyag a ruway ten Panginooon tam a ti Jesus. ²⁵Impabunu di siya gapu ten kasalanan tam hidi sakay ruway a biniyag tánni mebilang kitam a awan ti kasalanan.

En Bunga nen Páganggap nen Diyos Dikotam

5 ¹Nadid ta imbilang kitamon nen Diyos a awan ti kasalanan ten pamamag-itan nen pánnampalataya, tehud kitamon a mapayapa

a relasyon ten Diyos ten pamamag-itan nen Panginoon tam a ti Jesu-Cristo. ²Ten pamamag-itan nen pánnampalataya tam kánni Jesu-Cristo ay mabati tamon en kabaitan nen Diyos, sakay masaya kitam a tarud gapu ten pag-asa tam a makabahagi kitam ten kaluwalhatian na. ³Sakay bakán la a iyán, masaya kitam ten kahirapan tam hidi a táttiisán tam gapu tukoy tam a en magin resulta na ay págtiyaga. ⁴Sakay en págtiyaga ay magrisulta ti katatagan. Sakay en katatagan ay magrisulta ti pag-asa. ⁵Talaga a mangyari en asaan tam hidi, gapu impabati nen Diyos en págmahal na dikotam ten pamamag-itan nen Banal a Ispiritu a inyatád na dikotam.

⁶Gapu ten dikona a mahina kitam palla ay natay ti Cristo ten netakda a panahun para ten makasalanan hidi. ⁷Mahirap a mangyari ten essa tolay a iyalay na en biyag na alang-alang ten essa a tolay a matuwid. Maski tehud a magbegaák-isip a inyatád na en biyag na para ten essa a mabait a tolay. ⁸Peru impabati nen Diyos en págmahal na dikotam ten dikona a natay ti Cristo para dikotam, dikona a makasalanan kitam palla. ⁹Kaya ten pamamag-itan nen digi na ay imbilang kitam nadid a awan ti kasalanan, kaya gapu kánni Cristo siguradu kitamon a ligtas ten iyamut nen Diyos. ¹⁰Tenhud ay kadima kitam nen Diyos, peru nadid ay tinanggap na kitamon a amigu na ten pamamag-itan nen kákkatay nen Anak na. Kaya siguradu a maligtas kitam ten pamamag-itan nen biyag ni Cristo. ¹¹Bakán la a iyán! Masaya kitam sakay magpuri ten Diyos ten pamamag-itan nen Panginoon tam a ti Jesu-Cristo gapu dikona ay tinanggap kitam nen Diyos a amigu na.

Ti Adan sakay ti Cristo

¹²Nadid, en kasalanan ay summáddáp ti munduwiday ten pamamag-itan nen essa a tolay sakay en kamatayan ay summáddáp ten pamamag-itan nen kasalanan na. Kaya, en kamatayan ay kummalat ten atanan a tolay gapu en atanan ay nagkasala. ¹³Ked dán ti munduwiday en kasalanan bagu pa a inyatád en Kautusan, peru ni awan ti Kautusan ay awan makagi a tehud a kasalanan en tolay. ¹⁴Konapamanhud ay naghari padi en kamatayan sapul kánni Adan hanggan kánni Moises, maski ten tolay hidi a en kasalanan di ay bakán a kona ten kássuway ni Adan ten utus nen Diyos.

Ti Adan ay kumán a letratu ni Cristo a inasaan a dumemát tenhud. ¹⁵Peru magkaiba i duwwaid a iyád, gapu en habag nen Diyos ay mas higit nan en kasalanan ni Adan. Tarud a náng-atád ti kamatayan ten makpal a tolay en kássuway ni Adan, peru mas higit en habag nen Diyos sakay rigalu a dummemát ten makpal a tolay ten pamamag-itan nen essa a tolay a ti Jesu-Cristo. ¹⁶Sakay tehud a pagkakaiba ten kaluub nen Diyos sakay ten kasalanan nen essa a tolay. En hatul nen essa a kássuway

ay parusa, peru en rigalu a dummemát maski ni makpal a págsuway ay nagrisulta ti kapatawadan. ¹⁷Ten pamamag-itan nen págsuway nen essa a tolay ay naghari en kamatayan. Peru ten pamamag-itan bi nen essa a tolay a ti Jesu-Cristo, en tolay hidi a pinaggala ti hustu sakay imbilang nen Diyos a matuwid ay magkahud ti ispirituwal a katatagan.

¹⁸Kaya ni konya a nagrisulta ti parusa en atanan a kasalanan nen essa a tolay, en pagin-matuwid nen essa a tolay ay nagrisulta ti kapatawadan sakay biyag para ten atanan. ¹⁹Gapu ni en atanan ay nagin makasalanan gapu ten kássuway nen essa a tolay, en atanan ay imbilang a awan ti kasalanan gapu ten kássunud bi nen essa a tolay.

²⁰Ten dikona a magkahud ti Kautusan ay makpal a summuway. Peru ni kummakpal en págsuway hidi ay mas lalu pa a dummikál en habag nen Diyos. ²¹Kaya, ni konya a maghari en kasalanan ten pamamag-itan nen kamatayan, ay kona bi hud a maghari en habag nen Diyos ten pamamag-itan nen pángbilang na dikotam a awan ti kasalanan. Iyád ay mangatád ti biyag a awan ti katapusan ten pamamag-itan nen Panginoon tam a ti Jesu-Cristo.

Patay ten Kasalanan Peru Biyag kánni Cristo

6 ¹Ánya nadid i kagiyán tamid? Tulos-tulos kitam beman a magkasala tánni lalu pa a madagdagan en habag nen Diyos? ²Awan! Gapu patay kitamon ten kasalanan, konya kitam pa a mabiyag ti págkasala? ³Awan moy beman tukoy a sikitam a atanan a nabinyagan kánni Cristo Jesus ay nabinyagan ten kákkatay na? ⁴Ni konahud, ay natay kitamon sakay nelábbáng a kaguman na ten pamamag-itan nen binyag. Tánni ni konya a biniyag a ruway ti Cristo ten pamamag-itan nen dakila a kapangyariyan nen Ama, sikitam bi ay magkahud ti bigu a biyag.

⁵Gapu ni nakaguman kitam ni Cristo ten kákkatay a kona ten kákkatay na ay siguradu a makaguman na kitam bi ten ruway a kákkabiyag kona ten kákkabiyag na a ruway. ⁶Tukoy tam a en dati tam a pagkatolay ay nepaku dán ten kudas a kaguman ni Cristo, tánni en makasalanan tam a pagkatolay ay matay sakay awan kitamon maalipin nen kasalanan. ⁷Gapu en natay dán ay pinalaya ten kapangyariyan nen kasalanan. ⁸Ni natay kitamon a kaguman ni Cristo ay maniwala kitam a mabiyag kitam bi a kaguman na. ⁹Tukoy tam a dikona a biniyag a ruway ti Cristo ay awan dán matay a ruway. Awan dán ti kapangyariyan dikona en kamatayan. ¹⁰Ten dikona a natay ti Cristo, ay awan dán ti kapangyariyan dikona en kasalanan. Nadid ay mabiyag dán siya a kaguman nen Diyos. ¹¹Kaya dapat moy a ibilang en sadili moy a patay dán ten kasalanan peru biyag gapu ten Diyos, gapu nápagkaessa kamon kánni Cristo Jesus.

¹²Dyan moy pabayan a maghari en kasalanan ten bággi moy a matay, sakay dyan moy sunudán en mágkadukás na hidi a kagustuwan. ¹³Dyan

moy dán gamitán ten kapangyariyan nen kasalanan en ányaman a bahagi nen bággi moy ten pággamet ti kadukássan. Nan, pasakup kam ten Diyos bilang tolay hidi a natay dán sakay nabiyag a ruway. Sakay iyalay moy dikona en bággi moy para ten pággamet ti maganda. ¹⁴Gapu awan dán dapat a maghari dikomoy en kasalanan, gapu awan kamon mabiyag a ayun ten kautusan nan ten habag nen Diyos.

Alipin hidi nen Katuwiran

¹⁵Nadid, malaya kitamon beman a magkasala gapu awan kitamon sakup nen kautusan nan ten habag nen Diyos? Awan! ¹⁶Awan moy beman tukoy a ni nagpasakup kam ten deyaman a sássunudán moy, ay magin alipin na kam. Kasalanan man iyád a magrisulta ti kákkatay, oni en kássunud ten Diyos a magrisulta ti katuwiran. ¹⁷Peru salamat ten Diyos gapu sikam a dati a alipin hidi nen kasalanan ay buu a pusu a sumunud ten adal a inyatád dikomoy. ¹⁸Pinalaya kamon ten kasalanan sakay nadid ay alipin kamon nen katuwiran. ¹⁹Magupusák ten karaniwan a paraan gapu ten kahinaan moy. Ni konya moy a impasakup en sadili moy tenhud ten kadingáttan sakay kadukássan, ay ilaan moy nadid en sadili moy bilang alipin nen katuwiran para ten banal hidi a layunin.

²⁰Ten dikona a alipin kam palla nen kasalanan, ay awan kam sakup nen katuwiran. ²¹Ánya nadid en pakinabang moy ten bagay hidi a ikasaniki moy dán nadid? Kamatayan en meatád ni hidi iyud. ²²Peru nadid a pinalaya kamon ten kasalanan sakay alipin kamon nen Diyos, en naalap moy ay biyag a tehud a kabanalan sakay en resulta na ay biyag a awan ti katapusan. ²³Gapu kamatayan en bayad nen kasalanan, peru en awan ti bayad a rigalu nen Diyos ay biyag a awan ti katapusan, ten pamamag-itan ni Cristo Jesus a Panginooon tam.

Awan dán ten Kapangyariyan nen Kautusan

7 ¹Nadid, kákkapatkaka ku hidi, makaintendi kam ten batas. Tukoy moy a en essa a tolay ay sakup la nen batas mentras a biyag siya. ²Halimbawa, ayun ten kautusan, en essa a bábbi ay sakup nen kabinga na mentras a biyag siya. Peru ni matay en lállaki ay malaya dán en bábbi ten batas a mangsakup dikona bilang tehud a kabinga. ³Kaya ni mákkabinga siya ti agum a lállaki mentras a biyag palla en kabinga na ay nangalunya siya. Peru ni patay dán en kabinga na ay awan dán siya sakup ni kautusanid a iyád. Sakay ni mákkabinga siya ti agum a lállaki ay awan siya nangalunya. ⁴Kona labi hud kákkapatkaka, natay kamon ten Kautusan gapu bahagi kam nen bággi ni Cristo. Sakay nadid ay kaguman kamon ten kákkabiyag na a ruway tánni magbunga kam ti mágkaganda a gamet para ten Diyos. ⁵Dikona ked kitam palla ten makamundu hidi a kákkabiyag, ay en mágkadukás tam a kagustuan en

maghari ten bággi tam, sakay lalu pa a pinabegsák nen Kautusan kaya a nagamet tam en bagay hidi a humayun ti kákkatay. ⁶Peru nadid ay malaya kitamon ten Kautusan gapu natay kitamon ten kasalanan a dati a nangalipin dikotam. Kaya magserbi kitamon ten Diyos bakán a gapu ten dati a batas a nakasulat nan gapu ten bigu a biyag ten Ispiritu.

En Kautusan sakay en Kasalanan

⁷En gustu beman a kagiyán ni iyád ay madukás en Kautusan? Awan! Ni awan gapu ten Kautusan ay awan ku nakuwan natukuyan ni ánya en kasalanan. Awan ku nakuwan natukuyan a en págnasa ten kao nen agum ni awan kinagi nen Kautusan a, “Dyan moy pagnasaan en bakán moy a kao.” ⁸Peru gapu ten kautusan, ay linukag nen kasalanan i bággi kuwidi para ten atanan a kalasi ni kasakiman. Gapu awan ti kasalanan ni awan ti kautusan. ⁹Tenhud ay nabiyagák a awan ti kautusan; peru dikona dumemát en kautusan ay nabiyag en kasalanan ¹⁰sakay natayák. En kautusan a dapat nakuwan a mangatád dikoku ti biyag ay siya en nangatád dikoku ti kamatayan. ¹¹Gapu ginamit nen kasalanan en kautusan tánni madayaák, gapu haud ay nahatulanák ngani ti kamatayan.

¹²Kaya ngani en Kautusan ay banal sakay bawat utus ay banal, matuwid sakay maganda. ¹³En gustu na beman a kagiyán ay nakapangatád dikoku ti kamatayan en mágkaganda a bagay? Awan! En kasalanan en nangbunu dikoku ten pamamag-itan nen maganda a bagay. Nangyari iyád tánni mepeta ni ánya a talaga en kasalanan sakay tánni mehayag, ten pamamag-itan nen Kautusan, a en kasalanan ay talaga a tunay ti dukás.

En Hilig nen Bággi sakay en Kagastuwan nen Isip

¹⁴Tukoy tam a en Kautusan ay ispirituwal, peru mabiyagák a ayun ten hilig nen bággi sakay alipinák nen kasalanan. ¹⁵Awan ku maintendiyen i sadili kuwiday. Gapu awan ku magamet en gustu ku hidi, nan en kaiyamutan ku en gággamitán ku. ¹⁶Nadid, ni gamitán ku en awan ku hidi gustu ay ummayunák a maganda ngani en Kautusan. ¹⁷Kaya, bakán dán a sikán en tehud a gamet haud nan en kasalanan a mágyan dikoku. ¹⁸Tukoy ku a awan ti maganda a bagay a mágyan ten pagkatolay ku. Gustu ku a maggamet ti maganda peru awan ku makaya a magamet en maganda a gustu ku. ¹⁹Gapu awan ku gággamitán en maganda a bagay a gustu ku, nan en mágkadukás a awan ku gustu en gággamitán ku. ²⁰Ni en gággamitán ku ay en awan ku gustu ay bakán dán a sikán en tehud a gamet haud nan en kasalanan a mágyan dikoku.

²¹Kaya kona háddi en natukuyan ku: ni gustu ku a maggamet ti maganda ay en madukás en adeni dikoku. ²²Buu i pusu kuwiday a

masaya ten Kautusan nen Diyos. ²³Peru tehud a iba a kautusan ti bahagi ni bággi kuwiday a kontra ten kagustuwan nen isip ku. Iyád a kautusan ay paalipinák na ten kasalanan a ked ti bággi kuwiday. ²⁴Kakakagbi kalagayan kuwiday! Deya wád i makapángligtasiid dikoku ti kalagayan kuwiday a mángpahamak dikoku? ²⁵Awan dán ti agum nan en Diyos ten pamamag-itan ni Jesu-Cristo a Panginoon tam! Salamat dikona!

Kona háddi en kalagayan ku: ten isip ku ay sumunudák ten Kautusan nen Diyos, peru ten makasalanan ku a pagkatolay ay sumássunudák ten kagustuwan nen kasalanan.

En Kákkabiyag a Ayun ten Ispiritu

8 ¹Kaya awan dán hatulan a maparusaan en tolay hidi a nákpakgaessa kánni Cristo Jesus. ²Awanák dán sakup nen kapangyariyan nen kasalanan sakay kamatayan gapu pinalayaák dán nen kapangyariyan nen Ispiritu a makapangatád ti biyag ten pamamag-itan ni Cristo Jesus. ³Ginamet nen Diyos en awan nagamet nen Kautusan gapu ten kahinaan nen tolay. Pinaangay na háddi en sadili na a Anak a kona ten essa a tolay a makasalanan tánni sidaán en kasalanan. Kaya hinatulan na dán en kasalanan a nangalipin ten tolay. ⁴Ginamet iyád nen Diyos tánni magamet tam ni ánya en agidán nen Kautusan ten pamamag-itan nen págsunud ten Ispiritu, embes a en sadili a kagustuwan nen bággi tam. ⁵Gapu en mabiyag hidi a ayun ten hilig nen bággi ay magsikap ten bagay hidi a ayun ten bággi, peru en mabiyag hidi ayun ten pággiyya nen Ispiritu ay magsikap tungkul ten bagay hidi a ispirituwal. ⁶En sangpáttán nen kássunud ten hilig nen bággi ay kákkatay, peru en sangpáttán nen kássunud ten Ispiritu ay biyag sakay kapayapaan. ⁷Gapu kalaban nen Diyos en deyaman a sumássunud ten hilig nen bággi, gapu sala na a sumunud ten kautusan nen Diyos sakay talaga a awan na magamet a sumunud. ⁸Kaya en mabiyag ayun ten hilig nen bággi ay awan maari a kasayaan nen Diyos.

⁹Peru awan kamon mabiyag a ayun ten kagustuwan nen bággi, nan ayun dán ten Ispiritu. Ti katunayan ay mágyan dán dikomoy en Ispiritu nen Diyos. Ni en Ispiritu ni Cristo ay awan ten essa a tolay ay bakán siya a kánni Cristo. ¹⁰Peru ni mágyan dán dikomoy ti Cristo, maski ni matay dán en bággi moy gapu ten kasalanan ay biyag en ispiritu moy gapu imbilang kamon nen Diyos a matuwid. ¹¹Ni mágyan dikomoy en Ispiritu nen Diyos a nangbiyag a ruway kánni Jesu-Cristo, ay siya labi en mangbiyag a ruway ten bággi moy a tehud a kamatayan, ten pamamag-itan labi nen Ispiritu na a mágyan dikomoy.

¹²Kákkapatkaka hidi, awan kitamon alipin nen hilig nen bággi, kaya awan kitamon dapat a mabiyag ayun ten makamundu a bággi. ¹³Gapu matay kam ni mabiyag kam a ayun ten bággi peru ni bunuwán moy ten pamamag-itan nen Ispiritu en gamet hidi nen bággi ay mabiyag

kam. ¹⁴En atanan a igiyya nen Ispiritu nen Diyos ay anak hidi nen Diyos. ¹⁵Gapu awan inyatád dikomoy nen Diyos en Ispiritu tánni magin alipin kam a mabiyag ti ánteng. Nan en inyatád dikomoy ay Ispiritu tánni gamitán na kam a anak nen Diyos kaya makadulaw kitamon dikona, “Ama! Ama kul!” ¹⁶En Ispiritu en magpatunay, kaguman na en ispiritu tam a sikitam ay anak hidi nen Diyos. ¹⁷Sakay bilang anak hidi nen Diyos, sikitam ay tagapagmana nen Diyos a kaguman ni Cristo a tagapagmana. Gapu ni magtiis kitam a kaguman ni Cristo, ay makaguman na kitam ten kaluwalhatian na.

¹⁸Para dikoku, en kahirapan hidi a táttiisán tam ten kasalukuyan ay awan meparehu ten kaluwalhatian a mehayag dikotam balang aldew. ¹⁹Gapu áorayán nen atanan a tolay a ihayag nen Diyos en anak na hidi. ²⁰Awan nagtagumpay en tolay, bakán a gapu iyud en gustu di, nan iyud en kagustuhan nen Diyos. Peru nangatád labi siya ti pag-asa. ²¹En atanan a linalang ay palayaán nen Diyos tánni awan dán iyád marunot, sakay tánni makabahagi ten maluwalhati a kalayaan nen anak hidi nen Diyos. ²²Tukoy tam a mágdadaingán hanggan nadid, en atanan a linalang gapu ten matindi a kahirapan a kona ten essa a magenak. ²³Bakán la a iyád! Maski sikitam a tummanggap ten Ispiritu bilang purumeru a inatáddan nen Diyos ay mágdadaingán bi mentras a maguray kitam ten pánghayag nen Diyos a anak na kitam sakay en kállaya nen bággi tam. ²⁴Ligtas kitamon gapu ten pag-asa tam. Peru awan iyád makagi a pag-asa ni áelingán tamon en inasaan tam. Deya pa beman en umasa ni ked dán bi haán en inasaan? ²⁵Peru ni umasa kitam ten awan tam áelingán ay áorayán tam iyud a tehud a katiyagaan.

²⁶Kona labi hud ten kahinaan tam hidi ay tulungan kitam nen Banal a Ispiritu. Awan tam tukoy ni konya kitam a dapat a magdasal, kaya en Ispiritu en mamag-itan dikotam ten Diyos ten paraan a awan kaya a ikagi. ²⁷Sakay maintendiyan nen Diyos a makatukoy ten lasán nen pusu nen tolay, en gustu a kagiyán nen Ispiritu, gapu en Ispiritu en mamag-itan para ten pinili hidi, ayun ten kaluuban nen Diyos.

²⁸Tukoy tam a en atanan a bagay a mangyari, ay kumilus en Diyos para ten kapiyyaan nen atanan a magmahal dikona, a dinulaw na ayun ten planu na. ²⁹Gapu sapul pa ten sapul ay tukoy dán nen Diyos ni deya en para dikona; pinili na dán hidi a magin kona ten Anak na, tánni siya en magin panganay ten makpal a matátkaka. ³⁰Sakay en pinili na hidi tenhud pa ay dinulaw na. Sakay en dinulaw na ay tinanggap na, sakay en tinanggap na ay inátddenan na bi ten kaluwalhatian na.

³¹Ánya nadid en makagi tam tungkul ti hidi iyád a bagay? Ni en Diyos ay kakampi tam, deya nadid en kumontra dikotam? ³²Ni en sadili na a Anak ay awan na ingkemot nan inyatád na para dikotam a atanan, en agum pa beman hidi a bagay awan naid meatád dikotam? ³³Deya nadid

makapángkasuwid kontra ten tolay hidi nen Diyos, en Diyos pa ngani i magpatawadid dikodi? ³⁴Deya en manghatul ti parusa? Ti Cristo Jesus beman a ked ten kawanan nen Diyos? Siya pa ngani en natay sakay nabiyag a ruway, sakay nadid ay siya en mamag-itan para dikotam. ³⁵Deya en makapánghiwalay dikotam ten págmahal ni Cristo? En kaguluwan beman, kahirapan, pággusig, aláp, kapubriyan, panganib, oni kamatayan? ³⁶Ayun ten Kasulatan, “Alang-alang dikomu ay pirmi kami a nakalaan ti kamatayan kumán kami a en tupa hidi a karniyán.” ³⁷Awan! Atananid a iyád ay kaya tam a pagtagumpayan ten pamamag-itan na a nangmahal dikotam. ³⁸Gapu siguradu ku a awan ti makapánghiwalay dikotam ten págmahal nen Diyos. Maski kamatayan, en biyag, en anghel hidi, en pinunu hidi, en bagay hidi nadid a kasalukuyan, en bagay hidi a pademát, en tehud hidi a kapangyariyan, ³⁹en kadisunuwan, en kadisaladan, oni ányaman a linalang ay awan makapánghiwalay dikotam ten págmahal nen Diyos, en págmahal a impagkaluub na dikotam ten pamamag-itan ni Cristo Jesus a Panginoon tam.

En Pángpili nen Diyos ti Israel

9 ¹Tatarudan i kagiyán kuwiday gapu tagasunudák ni Cristo. Awanák mágbabuli-buliyán. En konsensiya ku, ten tulong nen Banal a Ispíritu ay makapagpatunay a magkagiyák ti tatarudan. ²Tunay i lungkut kuwiday sakay awan maibu-ibut i saket ni pusu kuwiday ³tungkul ten kabanuwan ku hidi a Judío. Ni maari la nakuwan ay gustu ku a sikán dálla en sumpaán nen Diyos sakay mehiwalay kánni Cristo para ten kapiyyaan di. ⁴Hidi ay Israelita a inatáddan nen Diyos ti karapatan a magin anak na. Impeta bi nen Diyos dikodi en kaluwalhatian na. Nangatád en Diyos dikodi ti kasunduwan sakay Kautusan, en tatarudan a págsamba, sakay en pangaku na hidi. ⁵Naggubwat dikodi en lahi nen ninunu hidi, sakay tungkul ten pagkatolay ni Cristo ay naggubwat siya ten lahi di. En Kataasan a Diyos ay dapat a puriyán a awan ti katapusan! Amen.

⁶Bakán a gustu naid a kagiyán ay awan natupad en upos nen Diyos, gapu awan atanan ni Israelita ay kaguman ten banuwan a pinili na. ⁷Awan bi imbilang en atanan a anak ni Abraham ay anak hidi nen Diyos. Kinagi nen Diyos kánni Abraham, “En naggubwat la kánni Isaac i mebilangid a lahi mu a impangaku ku dikomu.” ⁸Kaya bakán a atanan a anak ni Abraham ay ibilang a anak nen Diyos, nan en ayun la ten pangaku nen Diyos. ⁹Gapu kona háddi en pangaku, “Soliyák ti taonid, ti kona labi haád a panahun, sakay magenak ti lállaki ti Sara.”

¹⁰Bakán la a iyud. Maski ni essa la en ama nen duwwa a anak ni Rebecca a awan ti agum nan en ninunu tam a ti Isaac, ay ¹¹⁻¹²impakilala nen Diyos a en págpili na ay ayun ten sadili na a planu, bakán a ayun ten gamet nen tolay. Kaya bagu pa a meenak en anak hidi sakay bagu pa

hidi a makagamet ti maganda oni madukás, kinagi dán nen Diyos kánni Rebecca a, “Magserbi en panganay ten wadi na.” ¹³Ayun ten nakasulat, “Minahal ku ti Jacob sakay kinaiyamutan ku ti Esau.” ¹⁴Makagi tam beman a awan makatarungan en Diyos? Awan! ¹⁵Gapu kona háddi en kinagi na kánni Moises, “Mahabagák ten gustu ku a kahabagan sakay kagbiyan ku en gustu ku a kagbiyan.” ¹⁶Maliwanag a en págpili nen Diyos ay bakán a ayun ten kagustuhan nen tolay oni gamet nen tolay, nan ten habag nen Diyos. ¹⁷Gapu ayun ten Kasulatan ay kinagi nen Panginoon ten hari ti Egipto, “Indátton taka a hari tánni ten pamamagitan mu ay mepeta ku en kapangyariyan ku, sakay makilala en ngaran ku ti buuwiday a mundu.” ¹⁸Kaya kahabagan nen Diyos en deyanan a gustu na a kahabagan, sakay pakátugán na ti ulu en gustu na a pakátugán ti ulu.

En Iyamut sakay en Habag nen Diyos

¹⁹Bakay kagiyán mu dámmán dikoku nadid a, “Ni konahud ay bakin a sássisiyán pa nen Diyos en tolay? Deya beman i makapangkontraid ten kaluuban nen Diyos?” ²⁰Tolay ka la deya ka beman para tumábbig ti kona haud ten Diyos? Makagi beman nen tolay ten nanglalang dikona a, “Bakin a linalangák mu a kona háddi?” ²¹Awan beman ti karapatan en mággamet ti binga a manggamet ti mágkamahal a kalasi sakay mágkamura a kalasi a gubwat ten parehu a malagkit a luta?

²²Konapamanhud ay gustu a ipeta nen Diyos en iyamut na sakay en kapangyariyan na. Peru buu a tiyaga na a pinagtiisan en tolay hidi a dapat dán nakuwan a parusaan sakay ubusán a bunuwán. ²³Ginamet na iyád tánni ipakilala na en awan ti kaparehu a kadakilaan na ten tolay hidi a kinahabagan na, a tenhud pa ay inhanda na dán para ten kaluwalhatian na. ²⁴Sikitam en dinulaw hidi, bakán la a en gubwat ten Judio hidi nan en gubwat bi ten Hentil hidi. ²⁵Kona háddi en kinagi na ten libru ni Oseas,

“En dati a awan ku banuwan
ay madulawan a, ‘Banuwan ku’
sakay en dati a awan ku mahal

ay madulawan a ‘Mahal ku.’ ” ²⁶Sakay en kinagiyan na a,
‘Bakán takam a banuwan,’

ay madulawan a anak hidi nen Diyos a biyag.’ ” ²⁷Kona bi háddi en impahayag ni Isaias tungkul ti Israel, “Maski ni sakona ti kakpal nen baybay ti digiten en anak ni Israel ay sasangan la dikodi en maligtas. ²⁸Gapu mahigpit sakay alistu a hatulan nen Panginoon i munduwiday.” ²⁹Ti Isaias labi en nagkagi a, “Ni en Panginoon a Makapangyariyan ten atanan ay awan nángwarak ti sasangan ten lahi tam, sikitam nakuwan ay nagin kona ti Sodoma sakay ti Gomorra.”

En Israel sakay en Maganda a Baretá

³⁰Ánya nadid makagi tamid? En Hentil hidi a awan nagsikap a magin makasaya ten Diyos ay tinanggap na hidi ten pamamag-itan nen pánnampalataya di dikona. ³¹Peru en Israel a nagsikap a mangtupad ten Kautusan tánni kasayaan nen Diyos ay awan nagtagumpay. ³²Bakin? Gapu nagsikap hidi a kasayaan nen Diyos ten pamamag-itan nen sadili di a gamet bakán a ten pamamag-itan nen pánnampalataya dikona. Nesángdul hidi ten batu a kákkerakpaan. ³³Ayun ten nakasulat ay, “Mángdáttonák ti Sion ti essa a batu a kákkesángdulan, essa a dikál a batu a kákkerakpaan di. Peru ni deyaman en manampalataya dikona ay awan mapasaniki.

10 ¹Kákkapatkaka ku hidi, en gugustu ku a mangyari sakay dasal ten Diyos ay maligtas en banuwan a Israel. ²Sikán dán en makapangpatunay a magsikap hidi tánni masaya en Diyos dikodi, peru mali en pággamet di. ³Gapu awan di tinenggi en katuwiran a gubwat ten Diyos, sakay nagsikap hidi a nanggamet ti sadili di la a paraan embes a en paraan nen Diyos. ⁴Gapu ti Cristo en katuparan nen Kautusan, tánni mebilang a awan ti kasalanan en deyaman a sumampalataya dikona.

En Kaligtasan ay Para ten Atanan

⁵Kona háddi en insulat ni Moises tungkul ten pagin-matuwid ten pamamag-itan nen Kautusan, “Mabiyag en mangtupad ten Kautusan.” ⁶Peru kona bi háddi en kinagi tungkul ten pagin-matuwid gapu ten pánnampalataya, “Dyan mu kagiyán ten sadili mu a, ‘Deya beman en meangay di langet?’ a kumán a gustu na a padibábbiyán ti Cristo. ⁷“Dyan mu bi kagiyán a, ‘Deya en dumibábbi ten lugar nen patay hidi?’ ” a kumán a gustu na a paikatán ti Cristo ten páglábbánggan. ⁸Peru iddi en kinagi na, “Adeni dikomu en upos, ked dán ti bibig muwen sakay ti pusu muwen.” En gustu na a kagiyán ay en upos a impangaral mi tungkul ten pánnampalataya. ⁹Ni ipahayag mu ten bibig mu a ti Jesus en Panginooon sakay manampalataya ka ti buu a pusu a siya ay biniyag a ruway nen Diyos ay maligtas ka. ¹⁰Gapu ni buu a pusu en pánnampalataya nen essa a tolay ay imbilang siya nen Diyos a awan ti kasalanan. Sakay ni magpahayag siya ten pamamag-itan nen bibig na ay maligtas. ¹¹Kinagi ten Kasulatan a, “Ni deyaman en sumampalataya dikona ay awan mapasaniki.” ¹²Awan ti pagkakaiba en Judio hidi sakay en Hentil hidi. Eessa la en Panginooon nen atanan sakay siya en mangatád ti sagana ten atanan a dumulaw dikona. ¹³Gapu kinagi nen Kasulatan a, “Maligtas en atanan a dumulaw ten ngaran nen Panginooon.” ¹⁴Peru konya a dulawan nen tolay hidi en awan di panampalatayaan? Konya bi hidi a manampalataya ni awan hidi ti masanig tungkul dikona? Sakay konya hidi

a makapágsanig tungkul dikona ni awan bi ti mangaral? ¹⁵Sakay konya a makapangaral en deyaman ni awan bi siya utusan? Ayun ten nakasulat ay, “Ánya dán ben ti ganda a áelingán a pademát en mágtoldu hidi ten Maganda a Baretá!” ¹⁶Peru awan atanan ay tumanggap ten Maganda a Baretá. Kona háddi en kinagi ni Isaias, “Panginoon, deya en naniwala ten kinagi mi hidi?” ¹⁷Kaya en pánnampalataya ay resulta nen págsanig sakay en págsanig ay resulta nen pángngaral tungkul kánni Cristo.

¹⁸Peru tanung kuwid ay awan beman ti nakapágsanig? Nakapágsanig ngani hidi! Gapu nesulat a, “Nasanig ten atanan a lugar en boses di, sakay en baretá ay nasanig hanggan ten ontok ni munduwiday.” ¹⁹Iddi pa en essa ku a tanung: awan beman nakaintendi en bansa a Israel? Tenhud pa ay tinábbig dán iyád ni Moises: “Gamitán ku en bakán hidi a Israelita tánni sumeni kam. Sakay gamitán ku en essa a bansa a mangmang tánni umiyamut kam.” ²⁰Matapang bi a kinagi ni Isaias a, “Netanák nen awan hidi magaryok dikoku. Nagpahayagák ten awan hidi nagtanung-tanung tungkul dikoku.” ²¹Peru kona bi háddi en kinagi na tungkul ti Israel, “Ten buu a maghapun ay nagurayák a mangtanggap ten essa a bansa a makáttug ti págguluwan sakay ribeldi!”

Kinahabagan nen Diyos en Israel

11 ¹Nadid, iddi tanung kuwid: Intakwil dán beman nen Diyos en sadili na a banuwan? Awan! Sikán ay essa a Israelita a gubwat ten lahi ni Abraham sakay kabilang ten lahi ni Benjamin. ²Awan intakwil nen Diyos en tolay hidi a pinili na dán sapul pa ten sapul. Awan moy beman tukoy en kinagi nen Kasulatan tungkul kánni Elias? Dummaing siya ten Diyos kontra ten Israelita hidi. ³Kinagi na, “Panginoon binunu di en propeta mu hidi sakay rinábba di en págtutudan ti alay. Sikán la en nabiyag a propeta, sakay gustuwák di pa a bunuwán!” ⁴Peru ánya tábbigid dikona nen Diyos? “Nángwarakák para ten sadili ku ti pittu a libu a lállaki a awan sumássamba ten diyos-diyosan a ti Baal.” ⁵Kona bi nadid a kasalukuyan, tehud palla a sasangan a ten pinili hidi nen Diyos gapu ten habag na. ⁶Pinili ngani hidi gapu ten habag na, bakán a gapu ten gamet di. Gapu ni en págpili nen Diyos ay ayun ten gamet nen tolay ay awan dán iyád makagi a kabaitan.

⁷Ánya nadid? Awan naalap nen bansa a Israel en ginustu di. En pinili la hidi i nagkamitid haád gapu makáttug en págguluwan nen agum.

⁸Kona ten nakasulat:

“Inátdenan hidi nen Diyos ti ispiritu a awan makabati oni makaisip,
tehud hidi a mata a awan maketa
sakay bángbáng a awan makasanig,
hanggan nadid a panahun.”

⁹Sakay kinagi bi ni David,

“Magin ekrot nakuwan sakay patibung en págpiyesta di, essa a kepalulungan di sakay parusa dikodi. ¹⁰Rumaburab nakuwan en mata di tánni awan hidi maketa, sakay magkábbung nakuwan hidi ti hirap mentras a biyag hidi.”

¹¹Iddi bi en tanung ku nadid: En kákkelisi beman ti tama a dilan ay tánni tulos a mawasak en Judio hidi? Awan! Nan, gapu ten kasalanan di, en kaligtasan ay ummabut ten Hentil hidi tánni sumeni en Israelita hidi dikodi. ¹²Nadid, ni en kasalanan nen Israelita hidi ay nakapangatád ti masagana a pagpapala ti munduwiday sakay en kákkabagsak di ay nakapangatád ti masagana a pagpapala ten Hentil hidi, konya pa wád ni sumoli dán ten Diyos en buu a Israel!

En Kaligtasan nen Hentil hidi

¹³Iddi nadid kagiyán kuwid dikomoy Hentil hidi. Gapu apostolák para dikomoy, ipagmadikál ku en tungkulin ku. ¹⁴Gamitán ku iyád tánni sumeni en kasa Judio ku hidi, tánni maligtas maski ni en sangan dikodi. ¹⁵Ni en pángtakwil dikodi ay nagin dilan tánni mesoli ten Diyos i munduwiday, en pángtanggap dikodi nen Diyos ay kona ten kákkabiyag a ruway nen patay hidi.

¹⁶Ni banal en purumeru a tinapay a gubwat ten namasa a arina ay kona bi hud en buu a namasa. Sakay ni en gamot nen kayu ay banal, kona bi hud en pinget na hidi. ¹⁷Ni kináttol en sangan a pinget nen kayu a olibo, sakay en pinget nen olibo a tawtaw ay itongku ten ponan na. Sikam a Hentil hidi ay kona ten tawtaw a olibo sakay nadid ay makabahagi kamon ten matatag a biyag a ispirituwal nen Judio hidi.

¹⁸Alalahanán mu a bakán a siko en mangbiyag ten gamot hidi, nan en gamot hidi en mangbiyag dikomu.

¹⁹Kagiyán mu bi a, “Kináttol en pinget hidi tánni mekabiták.” ²⁰Tarud iyán. Kináttol hidi gapu awan hidi summampalataya ten Diyos, peru itongku ka gapu summampalataya ka dikona. Kaya dyan ka magmadikál; nan magkahud ka ti ánteng ten Diyos. ²¹Gapu ni en tatarudan hidi a pinget ay awan sinayangan nen Diyos, siko pa beman a kasayangan na? ²²Háddi tam a ketan en kabaitan nen Diyos sakay mahigpit ten pághatul na. Maghatul siya a tehud a kaparusaan ten nagkasala hidi dikona, peru mabait siya dikomoy ni manatili kam ten kabaitan na. Ni awan, ay káttulán na kam bi. ²³En Judio hidi ay itongku na a ruway ten ponan ni sumampalataya hidi, gapu kaya iyud a gamitán nen Diyos. ²⁴Ni siko a pinget nen olibo a tawtaw ay netongku ten tunay a olibo, maski ni kontra ten tama a paraan, ay lalu a alistu a itongku ten ponan en tunay a pinget na.

Mahabag en Diyos ten Atanan

²⁵Kákkapatkaka hidi, tehud a essa a lihim a katutuhanan a gustu ku a matukuyan moy tánni awan magin mataas en pangileng moy ten sadili

moy. En págmatigas nen Judio hidi ay pansamantala. Umalay la iyud a hanggan mabuu en bilang nen Hentil hidi a makaadeni ten Diyos. ²⁶Ni konahud, ay maligtas en buu a Israel, kona ten nakasulat:

“Maggubwat ti Zion en Tagapagligtas.

Ibutan na en kadukássan ten lahi ni Jacob. ²⁷Sakay iddi en magin kasunduwan ku dikodi ni patawadán ku dán en kasalanan di hidi.”

²⁸Gapu tinanggiyan nen Israelita hidi en Maganda a Baretá, nagin kadima hidi nen Diyos, sakay sikam a Hentil hidi en nakinabang. Peru gapu hidi en pinili nen Diyos, mahal na hidi, alang-alang ten ninunu di hidi. ²⁹Gapu awan magbabagu en Diyos tungkul ten kaluub na hidi sakay págdulaw. ³⁰Tenhud, sikam a Hentil hidi ay awan sumássunud ten Diyos, peru nadid, sikam ay nakatanggap ten habag nen Diyos dikona a summuway en Judio hidi. ³¹Gapu ten habag nen Diyos a naranasan moy, ay sássuwayán bi nadid nen Judio hidi en Diyos, tánni maranasan di bi nadid en habag na. ³²Gapu pinabayan nen Diyos a maalipin nen kasalanan di en atanan a tolay tánni mepabati dikodi en habag na.

Papuri ten Diyos

³³Tunay ti kadikál en kayamanan nen Diyos! Awan masukat en karunungan na sakay kaalaman! Deya en makapángpaliwanag ten disisyon na hidi? Deya en makaintendi ten paraan na hidi? Kona ten nakasulat,

³⁴“Deya en makatukoy ten isip nen Panginoon?

Deya en maari a magin tagapayu na?

³⁵Deya en nakapangatád ti ányaman dikona a dapat na a bayadan?”

³⁶Gapu en atanan a bagay ay gubwat dikona, ten pamamag-itan na, sakay kao na. Kao na en karangalan a awan ti katapusan! Amen.

En Kákkabiyag ni Cristiano

12 ¹Kaya ngani kákkapatkaka hidi, alang-alang ten sagana a habag nen Diyos dikotam, ipákpágguron ku dikomoy a iyalay moy i sadili moyen bilang biyag a alay, banal sakay makasaya ten Diyos. Iyád en karapatdapat a págsamba moy ten Diyos. ²Dyan kam umayun ten lakad ni munduwiday. Umiba kam ten pamamag-itan nen págbagu moy ten isip moy tánni maintendiyán moy en kaluuban nen Diyos: ni ánya en maganda, makasaya sakay ganap.

³Gapu ten kabaitan nen Diyos dikoku, ay kagiyán ku ten balang essa dikomoy, a dyan moy pahalagaan en sadili moy ti mas pa ten nerarapat. Nan, pakaisipán moy ti mapiyya en tatarudan a kalagayan moy ayun ten sukat nen pánnampalataya a kaluub nen Diyos ten balang essa dikomoy. ⁴Ni konya

a en bággi ay binuu nen makpal a bahagi, sakay iba-iba ti gamet en balang essa, ⁵ay kona labi hud maski ni makpal kitam ay mabuu kitam ten eessa a bággi ni Cristo, sakay atanan tam ay bahagi nen balang essa. ⁶Tummanggap kitam ti iba-iba a kaluub ayun ten kabaitan nen Diyos, kaya gamitán tam hidi iyán a kaluub. Ni en kaluub tam ay pággupos ti pahayag a gubwat ten Diyos ay magpahayag kitam ayun ten sukat nen pánnampalataya tam. ⁷Ni págserbi en kaluub tam, ay magserbi kitam. Magtoldu en tummanggap ti kaluub ni págtoldu. ⁸Magpabegsák ti isip en tolay a tehud a kaluub a págpabegsák ti isip. Ni pángngatád en kaluub moy ay mangatád kam a maluwag ten pusu moy, ni pagin-pinunu bi ay mamunu kam ti buu a págsikap. Ni káttulong en kaluub moy ay gamitán moy iyán a tehud a dikál a kasayaan.

⁹Magmahalan kam ti tatarudan a págmahal. Kaiyamutan moy en madukás sakay mahalán moy en maganda. ¹⁰Magmahalan kam bilang tunay a matátkaka sakay pahalagaan moy en agum ti mas pa ten págpahalaga di dikomoy. ¹¹Magpakasipag kam sakay dyan magin tamad. Magserbi kam ten Panginoon ti buu a pusu. ¹²Magsaya kam gapu ten pag-asa moy, magtiyaga kam ten págdusa moy sakay pirmi kam a magdasal. ¹³Tumulung kam ten pangangailangan nen kákkapatkaka hidi, sakay patulusán moy en kákkapatkaka a awan ti matulusan.

¹⁴Idasal moy en mágga-usigán hidi dikomoy; idasal moy hidi bakán a sumpaán. ¹⁵Mákpagsaya kam ten masaya hidi, sakay mákpaglungkut kam ten malungkut hidi. ¹⁶Magkaessa kam ti kaluuban. Dyan kam maghambug, nan mákpággagum kam maski ten pubri hidi.

¹⁷Dyan moy gantian ti madukás en nanggamet dikomoy ti madukás. Magsikap kam a mabiyag ti marangal. ¹⁸Ni maari, ay mákpággagum kam ti mapayapa ten atanan a tolay. ¹⁹Kákkapatkaka ku hidi, dyan kam gumanti. Ipabahala mu dálla iyud ten iyamut nen Diyos. Gapu nakasulat a, “Kao ku en kágganti, sikán en gumanti, kagi nen Panginoon.” ²⁰Kaya, “Ni magaláp en kadima mu, ay pakanán mu. Ni mauwaw, ay painomán mu. Ni magkakahud ay masaniki siya ten sadili na.” ²¹Dyan kam patalu ten madukás, nan taluwán moy ti maganda en madukás.

Pággalang ten Pinunu hidi nen Gubiyernu

13 ¹En balang essa ay dapat a pasakup ten pinunu hidi nen gubiyernu, gapu awan ti gubiyernu a awan gubwat ten Diyos, sakay en Diyos en nángtatag ti hidi iyád. ²Kaya ngani, en lumaban ten gubiyernu ay kumalaban ten intalaga nen Diyos; sakay parusaan hidi. ³En pinunu hidi ay awan dapat a katingan nen tolay a mággamet ti maganda. En mággamet la hidi ti madukás en dapat a manteng. Ni sala mu a manteng ten pinunu hidi, ay maggamet ka ti maganda, sakay puriyán di ka. ⁴Hidi ay tagapagserbi nen Diyos para ten kapiyyaan moy. Peru ni maggamet ka ti madukás, ay dapat ka a manteng gapu tehud hidi

a kapangyariyan a magparusa. Tagapagserbi hidi nen Diyos, a magparusa ten mággamet hidi ti madukás. ⁵Kaya ngani, dapat a magpasakup kam dikodi, bakán la a tánni awan kam maparusaan, nan alang-alang dán bi ten konsensiya moy.

⁶Iyán bi i dahilanid ni bakin a magbayad kam ti buwes. En pinunu hidi nen gubiyernu ay tagapagserbi nen Diyos sakay iyád en tungkulin di. ⁷Iyatád moy ten balang essa en dapat a para dikona. Magbayad kam ti buwes ten dapat a buwisán; igalang moy en dapat a igalang sakay puriyán en dapat a papuriyan.

Tungkulin hidi ten Kaparehu a Tolay

⁸Dyan kam magkahud ti sagutin ten deyaman, maliban ten sagutin a magmahalan kam ten balang essa, gapu en magmahal ten kaparehu na a tolal ay sumunud ten Kautusan. ⁹En utus hidi a kona ten, “Dyan ka mangalunya, dyan ka mamunu, dyan ka magtakaw, dyan mu gustuwán a makao mu en kao nen agum,” sakay en ányaman a utus a kona ti hidi iyád ay mabuu a atanan ti eessa a utus, “Mahalán mu en kaparehu mu a kona ten págmahal mu ten sadili mu.” ¹⁰En magmahal ay awan maggamet ti madukás ten deyaman, kaya en págmahal ay págtupad ten Kautusan.

¹¹Gamitán moy iyád, gapu tukoy moy a panahun dán para lumukag kam. En págligtas dikotam ay mas adeni dán nadid nan ten dikona a magsapul kitam a sumampalataya ten Panginoon. ¹²Máglalilipas dán en gibi sakay adeni dán a dumemlag. Iyemang tamon a mággagamitán ti kona ten gamet nen tolal hidi a ked ten kadiklámman sakay magin handa kitamon a mabiyag ten demlag. ¹³Mabiyag kitam ti tama a kákkabiyag a kona ten tolal hidi a mabiyag ten demlag. Adeyuwan tamon en magulu a págsaya sakay páglasing, kalaswaan sakay kahalayan, pákpágdadima sakay kákkainggit. ¹⁴En Panginoon a Jesu-Cristo i paghariyán moyid ten biyag moy sakay dyan moy sunudán en hilig hidi nen bággi.

Dyan Moy Hatulan en Kapatkaka Moy

14 ¹Tanggapán moy en mágkahina hidi ti pánnampalataya, sakay dyan hatulan en sadili di a palagay. ²Tehud a maniwala a maari siya a kuman ti maski ánya, peru en mahina ti pánnampalataya ay atong la kákkanan naid. ³Dyan imemenos nen kumákkan ti maski ni ánya en kumákkan la ti atong. Sakay dyan bi hatulan nen kumákkan la ti atong en kumákkan ti maski ánya, gapu tinanggap bi siya nen Diyos. ⁴Deya ka para maghatul ten tagapagserbi nen agum? En panginoon na la i makahatulid ni karapatdapat siya oni awan. Sakay mebilang siya a karapatdapat gapu kaya iyud a gamitán nen Panginoon.

⁵Tehud a mangpahalaga ten essa a aldew ti mas higit nan en agum hidi a aldew. Tehud bi a magakala a pare-parehu en atanan a aldew. Dapat a siguraduwán nen balang essa a tama en disisyon na tungkul ti bagayid a iyád. ⁶En mangpahalaga ten essa a aldew ay pahalagaan na iyád alang-alang ten Panginoon. En kumákkan ti maski ni ánya ay kuman alang-alang ten Panginoon, gapu magpasalamat siya ten Diyos. En awan bi kumákkan ten sangan a kalasi ni makan ay maggamet ti kona haud alang-alang bi ten Panginoon, sakay magpasalamat bi siya ten Diyos. ⁷Awan ti deyaman dikotam a mabiyag oni matay a para la ten sadili na. ⁸Ni biyag kitam, ay mabiyag kitam para ten Panginoon, sakay ni matay kitam, ay matay kitam para ten Panginoon. Kaya ngani, mabiyag kitam man oni matay, ay ten Panginoon kitam. ⁹Gapu ti Cristo ay natay sakay nabiyag a ruway tánni magin Panginoon nen patay hidi sakay nen biyag hidi. ¹⁰Peru siko, bakin hatulan mu en kapatkaka mu? Sakay siko, bakin bi i imemenos mu en kapatkaka mu? Atanan tam ay umatubeng ten pághatulan nen Diyos. ¹¹Gapu nakasulat a,
 “Kinagi nen Panginoon, ‘Gapu biyagák,
 en atanan ay lumuhud ten atubengán ku,
 sakay en balang essa ay magpuri ten Diyos.’ ”

¹²Kaya panagutan tam ten Diyos en bagay hidi a gággamítán tam.

Dyan Magin Dahilan nen Págkasala nen Agum

¹³Dyan kitamon maghatul ten balang essa. Dyan kitam dán bi magin dahilan nen págkasala nen kapatkaka tam. ¹⁴Gapu ten pákpagkaessa ku ten Panginoon a ti Jesus, ay siguraduwák a awan ti madingát a makan. Peru ni deyaman en maniwala a madingát en ányaman a bagay, ay madingát ngani iyud dikona. ¹⁵Kaya, ni gapu ten kákkánán mu ay mepahamak en kapatkaka mu, ay awan dán ayun ten págmahal en gággamítán mu. Dyan mu ipahamak en tolay a tinubus ten kákkatay ni Cristo gapu ten kákkánán mu. ¹⁶Pakaingatan mu en bagay hidi a ten palagay mu ay tama a awan magin madukás. ¹⁷Gapu en pághari nen Diyos ay bakán a tungkul ten makan oni mainom, nan tungkul iyád ten katuwiran, kapayapaan, sakay kasayaan a kaluub nen Banal a Ispiritu. ¹⁸En magserbi kánni Cristo a kona hád en kaisipan na ay kasayaan nen Diyos sakay igalang nen tolay hidi.

¹⁹Kaya pagsikapan tam a gamitán en bagay hidi a makapangatád ti kapayapaan sakay makapangpatibay ten pánnampalataya nen balang essa. ²⁰Dyan moy sidaán en tarabahu nen Diyos gapu la ten makan. Atanan ni makan ay malinis sakay maari a kanán. Peru madukássid ay ni magkasala en agum gapu ten kákkánán mu. ²¹Maganda ni dyan dálla kuman ti karni oni uminom ti alak oni maggamet ti ányaman a magin dahilan nen págkasala nen kapatkaka mu. ²²Siko la sakay en

Diyos en dapat a makatukoy ten pánniwala mu tungkul ti bagayid a hidi iyád. Pinagpala en tolay a awan makonsensiya ni gamitán na en bagay hidi a paniwalaan na a tama. ²³Peru ni deyaman en kuman a maski magalangan ay nagkasala, gapu awan siya nagin matapat ten pánniwala na. Kasalanan en páglabag ten sadili a pánniwala.

Pasayaán Mu en Agum Bakán a en Sadili Mu

15 ¹Sikitam a mágkabegsák ti pánnampalataya, ay tulongan tam en mágkahina hidi ti pánnampalataya. Bakán a en pangsadili tam la a kasayaan isipán tamid. ²Pagsikapan tam a atanan a gamitán en para ten kapiyyaan nen kaparehu tam a mánnampalataya tánni bumegsák en pánnampalataya na. ³Gapu maski ti Cristo ay awan naghanged ti pangsadili na a kasayaan, nan linimon na iyud; kona ten nakasulat a, “Sikán en nakaranas ten pángnginsultu di dikomu.” ⁴Ányaman a nesulat tenhud, ay nesulat para kumabetu kitam, tánni ten pamamag-itan nen págtiis sakay ten págpabegsákkan ti isip a gubwat ten kasulatan, ay magkahud kitam ti pag-asa. ⁵Ipagkaluub nakuwan nen Diyos, a mángngatád dikotam ti katatagan sakay begsák isip, a mabiyag kam a tehud a pamággkakaessa, ten págsunud ten halimbawa ni Cristo Jesus. ⁶Ni magkakonahud ay magkaessa kam a magpuri ten Diyos sakay Ama nen Panginooon tam a ti Jesu-Cristo.

En Maganda a Bareta ay Para bi ten Hentil hidi

⁷Ni konya kam a masaya a tinanggap ni Cristo ay tanggapán moy bi en balang essa tánni mapapuriyan moy en Diyos. ⁸Kagiyán ku dikomoy, ti Cristo ay nagserbi ten Judio hidi tánni patunayan a en Diyos ay tapat, sakay tumáttupad ten pangaku na hidi ten ninunu di hidi. ⁹Sakay tánni en Hentil hidi ay magpuri bi ten Diyos gapu ten habag na. Kona ten nakasulat a,

“Kaya puriyán taka ten atubengán nen Hentil hidi,
en karangalan mu ay ikansiyon ku,
en ngaran mu ay sambaán ku.”

¹⁰Kinagi na bi a,

“Magsaya kam, Hentil hidi, a kaguman nen banuwan na!”

¹¹Sakay kinagi na a ruway,

“Puriyán moy en Panginooon, sikam a Hentil hidi,
atanan a bansa ay magpuri dikona!”

¹²Indagdag pa ni Isaias,

“Tehud a meenak ten lahi ni Jesse,
tánni maghari ten Hentil hidi,
siya en magin pag-asa di.”

¹³Putatán kam nakuwan nen Diyos a pággubwatan ni pag-asa, ti kasayaan sakay kapayapaan ten pamamag-itan nen pánnampalataya moy

dikona, tánni tulos-tulos a lumagu en pag-asa moy ten pamamag-itan nen kapangyariyan nen Banal a Ispiritu.

En Dahilan nen Págsulat ni Pablo

¹⁴Kákkapatkaka, maniwalaák a tarud a sikam a mismu ay putat ti kabaitan sakay sapat a karunungan, kaya matolduwan moy en balang essa. ¹⁵Konapamanhud, ti sulatid a iddi ay nagbegsák isipák a paalalahanan takam tungkul ten sangan a bagay. Ginamet ku iyád gapu ten kabaitan nen Diyos dikoku, ¹⁶tánni magin tagapagserbi ni Cristo Jesus bilang padi ten Hentil hidi. Ipangaral ku dikodi en Maganda a Baretá nen Diyos tánni magin alay hidi a makasaya dikona, gapu hidi ay pinagin-banal dán nen Banal a Ispiritu. ¹⁷Gapu kánni Cristo Jesus, en mepagmadikál ku ay en págserbi ku ten Diyos. ¹⁸Awanák ti pinangahasan a ipagmadikál ni awan en ginamet ni Cristo tánni maakit en Hentil hidi a sumunud ten Diyos ten pamamag-itan ku, ten pamamag-itan nen upos sakay gamet ku, ¹⁹ten tulung nen himala sakay makataka a bagay, sakay ten pamamag-itan nen kapangyariyan nen Ispiritu nen Diyos. Kaya impangaral ku en Maganda a Baretá tungkul kánni Cristo ten buu a lugar, sapul ti Jerusalem hanggan ti Ilirico. ²⁰En gustu ku ay ipangaral iyád ten lugar hidi a awan palla ti tukoy kánni Cristo, tánni awanák mángpatakánag ten pundasyon dán nen agum. ²¹Gapu kona háddi en nakasulat,

“Makakilala en awan palla nakabaretá tungkul dikona.

Makaintendi en awan palla nakasanig tungkul dikona.”

Balak ni Pablo a Bumisita ti Roma

²²Iyán dahilanid ni bakin a awanák metulo-tulos a angay haán dikomoy. ²³Peru nadid a tapos dán en tarabahu ku ti lugarid a iddi, sakay ta nanalay ku dán a gustu a makaangay haán, ²⁴ay asaan ku a mamággaketa kitam kárroyot ku haán a paangay ti Espanya. Asaan ku bi a tulunganák moy a makademát haud káttapos tam a mamággagum ti sabadit a panahun. ²⁵Peru nadid a kasalukuyan ay patamuwák ti Jerusalem tánni itugán ku en tulung para ten kákkapatkaka hidi haud. ²⁶Gapu ginustu nen taga-Macedonia hidi sakay taga-Acaya a magpatawid ti tulung para ten mággahirap a kákkapatkaka ti Jerusalem. ²⁷Masaya hidi a nanggamet ti iyud, sakay talaga ngani a dapat di a gamitán. Gapu en Hentil hidi ay nabahagiyan ten pagpapala hidi a ispirituwal nen Judio hidi, dapat la a tulungan di en Judio hidi ten pamamag-itan nen pagpapala di hidi a materyal. ²⁸Kaya pákktugán ku ti tulungiday hidi ten kákkapatkaka tam ti Jerusalem, ay rumoyoták haán káangay ku ti Espanya. ²⁹Maniwalaák a káangay ku haán ay tawid ku en masagana a pagpapala ni Cristo.

³⁰Ipákpágguron ku dikomoy, kákkapatkaka hidi, alang-alang ten Panginoon tam a ti Jesu-Cristo sakay ten págmahal nen Ispiritu, a tulunganák moy ten pamamag-itan nen buu a pusu a págdasal para dikoku. ³¹Ipagdasal moy a maligtasák ten taga-Judea hidi a awan sumampalataya sakay tanggapán nakuwan nen kákkapatkaka ti Jerusalem en págserbi ku dikodi. ³²Ni magkakonahud, ni kaluuban nen Diyos ay masayaák a dumemát haán sakay makaimang a kaguman moy. ³³Makaguman moy nakuwan en Diyos a pággubwatan ni kapayapaan. Amen.

Pángngumusta

16 ¹Ipagkatiwala ku dikomoy en kapatkaka tam a ti Febe, a magserbi ten simbaan ti Cencrea. ²Tanggapán moy siya alang-alang ten Panginoon, a kona ten dapat tam a gamitán bilang matátkaka. Tulungan moy siya ten ányaman a kailangan na, gapu makpal siya a natulungan, sakay essaák ti hidi iyud.

³Ikumustaák moy kánde Priscila ay ti Aquila, a kaparehu ku a magserbi kánni Cristo Jesus. ⁴Nakahanda hidi a matay para maligtasák la, sakay bakán la sikán en magpasalamat dikodi, nan pati atanan a simbaan nen Hentil hidi. ⁵Ikumustaák moy bi ten mánnampalataya hidi a mamagipun-ipun ten bilay di.

Ikumustaák moy bi ten mahal ku a amigu a ti Epeneto, siya en dipalongu a summampalataya kánni Cristo ti Asia. ⁶Ikumustaák moy bi kánni Maria a matiyaga a magserbi para dikomoy. ⁷Ikumustaák moy bi ten kaparehu ku hidi a Judio a de Andronico ay ti Junia, a nakaguman ku a nepiresu; matenggi hidi nen apostol hidi sakay dipalongu hidi a nagin Cristiano nan sikán.

⁸Ikumustaák moy bi kánni Ampliato a mahal ku ten Panginoon, ⁹kánni Urbano, a kaparehu tam a magserbi kánni Cristo, sakay ten mahal ku a amigu a ti Estaquis. ¹⁰Ikumustaák moy bi kánni Apeles a kilala a matapat kánni Cristo, ten pamilya ni Aristobulo, ¹¹ten kaparehu ku a Judio a ti Herodion, sakay ten kákkapatkaka hidi ten Panginoon ten pamilya ni Narciso.

¹²Ikumustaák moy bi kánde Trifena ay ti Trifosa a magserbi ten Panginoon, kona bi ten mahal ku a amigu a ti Persida a tapat a nagerbi ten Panginoon. ¹³Kumustaán ku bi ti Rufo a masipag a magserbi ten Panginoon, sakay ten ina na a kumán ku dán bi a ina; ¹⁴kona bi kánde Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas sakay ten kákkapatkaka a kaguman di. ¹⁵Kumustaán ku bi de Filologo, Julia, Nereo sakay ten kapatkaka na a bábbi, kona bi kánni Olimpás sakay ten atanan a kapatkaka ten Diyos a kaguman di.

¹⁶Mágbatiyan kam bilang matátkaka kánni Cristo.

Dagdag a Bilin

¹⁷Ipákpágguron ku dikomoy, kákkapatkaka hidi: magingat kam ten mágpasapul hidi ti kampi-kampiyan sakay magin dahilan nen káadág

ten pánnampalataya gapu ten pángkontra di ten toldu a tinanggap moy. Adeyuwan moy hidi. ¹⁸I konaid hidi haán a tolai ay awan magserbi kánni Cristo a Panginoon tam, nan ten makasadili di la a kagustuwan. Itawtaw di en mahina hidi ti pággisipan ten pamamag-itan nen mágkaganda sakay mágkatam-is di hidi a pággupos. ¹⁹Balitadu kam ten pagkamasunurin moy kánni Cristo a ikasaya ku. Peru gustu ku a magin matalinu kam tungkul ten bagay hidi a maganda sakay magin awan kam ti tukoy ten bagay hidi a mágkadukás. ²⁰En Diyos en bukal ni kapayapaan. Adeni na dán a pasukuwán dikomoy ti Satanas.

Pagpalaán kam nen Panginoon a ti Jesu-Cristo

²¹Kumusta kam ka la kagi ni Timoteo a kaguman ku a magserbi, kona bi ten kákkapatkaka ku hidi a Judio a de Lucio, Jason sakay Sosipatro.

²²Sikán a ti Tercio, a nángsulat ti sulatid a iyád, ay mákkumusta bi dikomoy ten ngaran nen Panginoon.

²³Kumustaán kam ni Gayo a náktulusan ku, en bilay na ay pággipun-ipunán nen atanan a mánnampalataya. Kumustaán kam bi ni Erasto a tusereru nen banuwan, sakay nen kapatkaka tam a ti Cuarto.

²⁴[Pagpalaán kam nakuwan a atanan nen Panginoon tam a ti Jesu-Cristo. Amen.]

Katapusan a Págpuri

²⁵Puriyán en Diyos a makapagpabegsák ten pánnampalataya moy a ayun ten Maganda a Bareta tungkul kánni Jesu-Cristo a impangaral ku. Iyán a Maganda a Bareta ay lihim a netagu ten nalay a panahun, ²⁶peru ten utus nen awan ti hanggan a Diyos ay nehayag nadid ten atanan a bansa ten pamamag-itan nen insulat nen propeta hidi, tánni sumampalataya sakay sumunud dikona en atanan. ²⁷Puriyán tam en eessa a Diyos, ten pamamag-itan ni Jesu-Cristo, en ganap a makaintendi ten atanan a bagay! Amen.